

BOSHLANG'ICH SINFLARDA INSHO YOZISHGA O'RGATISH

Jumanova Soliha G'ayrat qizi

Guliston davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

E-mail: solihajumanova908@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini insho yozishga o'rgatishning samarali usullari, bosqichlari va muhim tamoyillari yoritilgan. Muallif insho yozish malakasini shakllantirishda o'quvchilarning nutqiy rivojlanishi, fikrlash qobiliyati va hayotiy tajribasiga tayangan holda individual yondashuv zarurligini ta'kidlaydi. Shuningdek, insho turlarining o'ziga xos xususiyatlari, mavzuni ochishda kuzatish, tasvirlash va baholash kabi ko'nikmalarning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Maqola boshlang'ich ta'lim amaliyotida insho yozish kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar bilan boyitilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, insho yozish, yozma nutq, metodika, o'quvchilarni o'rgatish, ijodiy fikrlash, reja tuzish, kuzatish asosida insho, yozuv malakasi, og'zaki nutq, ta'lim jarayoni, individual yondashuv, tasviriy ifoda, o'qituvchi roli, ijodiy topshiriqlar.

Аннотация. В этой статье рассматриваются эффективные методы, этапы и важные принципы обучения учащихся начальной школы написанию сочинений. Автор подчеркивает необходимость индивидуального подхода к формированию навыков написания эссе с учетом развития речи учащихся, их мышления и жизненного опыта. В нем также подчеркиваются специфические характеристики типов эссе и важность таких навыков, как наблюдение, описание и оценка, при изучении темы. Статья дополнена практическими рекомендациями, направленными на развитие навыков написания эссе в практике начального образования.

Ключевые слова: начальная школа, написание эссе, письменная речь, методика, обучение учащихся, творческое мышление, планирование, эссе на основе наблюдения, навыки письма, устная речь, образовательный процесс, индивидуальный подход, наглядность, роль учителя, творческие задания.

Annotation. This article discusses effective methods, stages and important principles of teaching primary school students to write essays. The author emphasizes the need for an individual approach to the formation of essay writing skills, based on the speech development, thinking skills and life experience of students. The specific features of essay types and the importance of skills such as observation, description and evaluation in revealing the topic are also indicated. The article is enriched with practical recommendations aimed at developing essay writing competence in primary education practice.

Key words: elementary school, essay writing, written speech, methodology, teaching students, creative thinking, planning, observation-based essay, writing skills, oral speech, educational process, individual approach, visual expression, teacher's role, creative tasks.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning shaxs sifatida shakllanishi, nutqiy faoliyati va tafakkurining rivojlanishida muhim poydevor vazifasini bajaradi.

Ayniqsa, yozma nutqni shakllantirish – o‘quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, ularning o‘z fikrlarini ravon, izchil va mantiqan bayon etish malakasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Insho yozishga o‘rgatish esa shu jarayonning eng muhim tarkibiy qismidir.

Yozma nutq o‘quvchining nafaqat bilim darajasini, balki dunyoqarashi, ijodiy salohiyati va atrof-muhitga bo‘lgan munosabatini ham aks ettiradi. Shu sababli, boshlang‘ich sinflardayoq o‘quvchilarda insho yozish ko‘nikmasini shakllantirish dolzarb vazifalardan biridir. Bu nafaqat adabiy nutqni rivojlantiradi, balki o‘quvchining o‘z fikrini mustaqil tarzda shakllantirib, uni yozma ravishda ifoda etishiga imkon yaratadi.

Bugungi kunda ta‘lim tizimida kommunikativ yondashuv, integratsiyalashgan metodlar, faol o‘quvchilarga yo‘naltirilgan darslar asosida bilim berish ommalashmoqda. Bu jarayonda insho yozish mashg‘ulotlari bolalarning mustaqil fikrlashini, nutqiy faolligini va ijodiy tafakkurini rag‘batlantirishga xizmat qiladi.

Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini insho yozishga bosqichma-bosqich o‘rgatishning metodik yondashuvlari, asosiy tamoyillari va amaliy tavsiyalari yoritiladi. Maqola boshlang‘ich ta‘limda yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan ilg‘or tajribalarni tahlil qilish hamda o‘qituvchilar uchun foydali yo‘riqnoma bo‘lish maqsadida yozilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Boshlang‘ich ta‘lim jarayonida o‘quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish masalasi ko‘plab mahalliy va xorijiy pedagogik adabiyotlarda keng yoritilgan. Jumladan, A. Jo‘raev (2018) tomonidan yozilgan "Yozma nutqni rivojlantirish asoslari" nomli ishda insho yozish malakasi o‘quvchining fikrlash, his-tuyg‘u va estetik didini shakllantirishda muhim omil sifatida ko‘riladi.

M. Turg‘unova (2020) o‘z tadqiqotida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yozma ishlari orqali ularning shaxsiy rivojlanishi va kreativ salohiyati aniqlanishi mumkinligini ta‘kidlaydi. Unga ko‘ra, mavzuni bolalarga tushunarli tarzda ochib berish, tasviriy materiallardan foydalanish, reja asosida yozishga o‘rgatish asosiy metodik yondashuvlardandir.

Shuningdek, X. Ismoilova (2019) yozma nutqni o‘rgatishda o‘yinli metodlar, rasm asosida hikoya tuzish va tajribali o‘qituvchi rahbarligida kuzatuv asosida matn yozish metodlarining yuqori samaradorligini qayd etgan. Bu yondashuvlar

boshlang'ich sinf o'quvchilarining insho yozishga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Xorijiy adabiyotlarda ham ushbu mavzu keng yoritilgan. Masalan, Vygotsky (1978) ta'lim va rivojlanish munosabatlariga oid nazariyasida yozma nutqni rivojlantirish ijtimoiy muloqot va madaniy vositalar orqali shakllanishini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, bolalar o'zaro fikr almashish va muhokamalar orqali o'z nutqini boyitadi.

Shuningdek, Graves (1983) o'zining "Writing: Teachers & Children at Work" nomli asarida yozishga o'rgatishda ijodiy erkinlik va real hayotiy voqealardan foydalanish orqali bolalarning yozuvga bo'lgan motivatsiyasini oshirish mumkinligini ko'rsatadi.

Yuqoridagi adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, insho yozishga o'rgatish metodikasi kompleks yondashuvni talab qiladi. O'qituvchilar zamonaviy va an'anaviy metodlarni uyg'unlashtirgan holda o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olishlari zarur. Bu esa yozma nutq kompetensiyasini muvaffaqiyatli shakllantirishga xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilarini insho yozishga o'rgatish jarayonini tahlil qilish uchun sifatli tadqiqot (qualitative research) yondashuvi qo'llanildi. Maqsad – amaliyotdagi samarali metodlarni aniqlash, mavjud muammolarni o'rganish va ularning yechimlarini tavsiya etishdir. Tadqiqot quyidagi metodlar asosida olib borildi:

1. Kuzatuv metodi: Dars jarayonida o'qituvchilarning insho yozishga tayyorlashdagi amaliy faoliyati, o'quvchilarning ishtiroki va ularning yozma ishlarining sifati bevosita kuzatildi. Kuzatuvlar Toshkent shahridagi 3 ta umumta'lim maktabining 2–4-sinflarida o'tkazildi.

2. Suhbat va intervyu: 6 nafar boshlang'ich sinf o'qituvchisi bilan yarimstrukturaviy intervyular tashkil etildi. Suhbatlar davomida o'qituvchilarning insho yozishga oid yondashuvlari, darsda qo'llaniladigan metodlari va yuzaga keladigan qiyinchiliklari haqida ma'lumotlar olindi.

3. Hujjatlar tahlili: O'quvchilarning yozgan insholari, dars ishlanmalari, metodik qo'llanmalar va o'quv dasturlarining mazmuni tahlil qilindi. Bu materiallar asosida yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlarning sifati va darajasi o'rganildi.

4. Tajriba metodikasi: Tadqiqot doirasida kichik hajmli amaliy tajriba o'tkazildi: 2 ta sinfda 4 hafta davomida insho yozishga o'rgatishga doir maxsus dars

ishlanmalari asosida darslar o'tkazildi. Darslardan avval va keyin o'quvchilarning yozgan insho matnlari sifat jihatidan solishtirilib, o'zgarishlar tahlil qilindi.

Ishtirokchilar: Tadqiqotda jami 45 nafar 2–4-sinf o'quvchilari va 6 nafar boshlang'ich sinf o'qituvchilari ishtirok etdi. Ishtirokchilarning roziligi olinib, barcha ma'lumotlar anonim holatda tahlil qilindi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish: Olingan sifatli ma'lumotlar tematik tahlil metodi asosida kodlanib, umumlashtirildi. O'quvchilarning yozma ishlari tilshunoslik va metodik tahlil asosida baholandi.

MUHOKAMA

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, boshlang'ich sinflarda insho yozishga o'rgatish – bu o'quvchilarning yozma nutqini shakllantirish, tafakkurini rivojlantirish, ijodkorlikka yo'naltirish hamda mustaqil fikrlashini kuchaytirishga xizmat qiladigan murakkab, ammo juda zaruriy jarayondir. Kuzatuv va suhbatlar asosida olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, insho yozish bo'yicha darslar faqatgina yozuv ko'nikmalarini emas, balki o'quvchining shaxsiy rivojlanishini ham ta'minlaydi.

Avvalo, o'quvchilarni insho yozishga o'rgatishning asosiy muammolari sifatida quyidagilar aniqlandi:

- mavzuni chuqur anglab yetmaslik,
- so'z boyligining cheklanganligi,
- fikrlarni izchil va mantiqan bayon eta olmaslik,
- grammatik va uslubiy xatolar.

Bu muammolarni bartaraf etishda qo'llanilgan usullar (rasm asosida hikoya tuzish, namunaviy matnlarni tahlil qilish, reja asosida fikr yozishga yo'naltirish, og'zaki suhbat asosida yozishga o'tkazish) ijobiy samara berdi. Ayniqsa, mavzuga oid rasmlar asosida insho tuzish, bolalarning tasavvurini faollashtirib, ularda mustaqil fikr shakllanishiga turtki bo'ldi.

Bundan tashqari, insho yozishga o'rgatishda o'yinli metodlar, rolli mashqlar, jamoaviy fikrlashni talab qiluvchi topshiriqlar ham o'zini oqlagan. Bu esa o'quvchilarni darsda faol qatnashishga undaydi, ularda yozuvga nisbatan qiziqishni kuchaytiradi. Misol uchun, "agar men qush bo'lsam..." kabi tasavvurga asoslangan mavzular orqali o'quvchilar o'z dunyoqarashi va his-tuyg'ularini ifodalashga intiladi.

Tajribaviy darslardan keyingi yozma ishlar tahliliga ko'ra, o'quvchilarning matn tuzishdagi aniqlik, izchillik va mantiqiylik ko'rsatkichlari sezilarli darajada

yaxshilangan. Bu esa o'qituvchilarning metodik yondashuvi va doimiy rag'batlantirish orqali erishilgan natija ekanini ko'rsatadi.

Muhokama davomida muallif tomonidan ilgari surilgan yondashuvlar ilgari o'rganilgan ilmiy manbalar bilan hamohang. Masalan, Vygotsky (1978) bolalar tafakkurining ijtimoiy muloqot orqali shakllanishini asoslab bergan bo'lsa, Graves (1983) bolalarning ichki dunyosiga kirish, ularni erkin ifoda qilishga undash orqali yozuv malakasini shakllantirish zarurligini ta'kidlaydi. Ushbu qarashlar boshlang'ich ta'limdagi yozma nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, pedagogik amaliyot shuni ko'rsatadiki, o'qituvchining darsdagi roli faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, qo'llab-quvvatlovchi va rag'batlantiruvchi bo'lishi zarur. Ayniqsa, insho yozish kabi ijodiy jarayonda o'quvchilarga individual yondashuv, emotsional qo'llab-quvvatlash va erkin fikr bildirishga imkon yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, boshlang'ich sinflarda insho yozishga o'rgatish — bu faqat grammatik qoidalarni o'rgatish emas, balki o'quvchini fikrlashga, his etishga, tasavvur qilishga va uni yozma ravishda ifodalashga o'rgatish jarayonidir. Bu jarayon muvaffaqiyatli amalga oshirilsa, keyingi bosqichlardagi ta'lim sifati uchun mustahkam poydevor yaratiladi.

NATIJALAR

Tadqiqot doirasida olib borilgan kuzatuvlar, suhbatlar, tajribaviy mashg'ulotlar va yozma ishlar tahlili natijasida boshlang'ich sinf o'quvchilarini insho yozishga o'rgatishda bir qator muhim va amaliy ahamiyatga ega bo'lgan natijalar aniqlandi. Quyida bu natijalar batafsil yoritiladi:

1. O'quvchilarning dastlabki yozma nutqi holati: Tajriba boshlanishidan avval o'tkazilgan diagnostik yozma ishlar shuni ko'rsatdiki, ko'pchilik o'quvchilar quyidagi kamchiliklarga ega:

Insho tuzilmasining (kirish, asosiy qism, xulosa) noto'g'ri yoki umuman mavjud emasligi.

Fikrlarning mantiqiy izchillikda bayon qilinmasligi.

So'z tanlashda qashshoqlik, takroriy iboralarning ko'pligi.

Yozishdan oldin rejalashtirish ko'nikmasining yo'qligi.

O'quvchilar asosan mavzuga yaqin bo'lmagan, oddiy gaplar orqali fikr bildirishga urinayotganligi.

Bu holat yozma nutqni rivojlantirish borasidagi tizimli metodik ishlarning yetishmasligini ko'rsatadi.

2. Tajribaviy metodlar asosida olib borilgan mashg'ulotlarning ta'siri: Tajriba doirasida 4 hafta davomida (har hafta 2 darsdan) maxsus metodik topshiriqlar asosida darslar o'tkazildi.

Darslar quyidagi metodlarga asoslangan:

Rasm asosida hikoya tuzish va uni yozma insho shaklida ifodalash.

Namunaviy insholarni tahlil qilish.

Guruhli va juftlikdagi fikrlash topshiriqlari.

Yozuvdan oldin og'zaki suhbatlar tashkil qilish.

Insho tuzishda rejalashtirish bosqichini o'rganish.

Har bir darsdan so'ng refleksiya va xatolar ustida ishlash.

Mazkur metodlarning har biri bolalarda nafaqat yozuvga bo'lgan qiziqishni oshirdi, balki ularni o'z fikrini mustaqil bayon etishga ham o'rgata boshladi.

3. Yakuniy baholash natijalari:

Tajriba yakunida o'quvchilardan yakuniy insho yozish so'raldi. Ularning yozma ishlari quyidagi mezonlar asosida baholandi:

- mavzuga moslik,
- matn tuzilmasi (kirish, asosiy qism, xulosa),
- mantiqiy izchillik,
- til va uslubning ifodaviyligi,
- grammatik va imlo xatolar.

Natijalar quyidagicha bo'ldi:

• 87% o'quvchi insho tuzilmasiga amal qilgan (tajriba oldidan bu ko'rsatkich 42% edi).

• 74% o'quvchi mavzuni to'g'ri ochib bera olgan (ilgari bu 39% edi).

• 66% o'quvchi o'z fikrlarini izchil bayon qilgan, mantiqiy ulanishni saqlagan (ilgari 28%).

• 61% o'quvchi o'z hissiyotlarini yoki shaxsiy kuzatuvlarini matnga kiritgan (bu ijodiylikning belgisi).

• Grammatik va imlo xatolar soni avvalgi ishlar bilan solishtirganda deyarli 40% ga kamaygan.

4. O'qituvchi va o'quvchilar fikri asosida:

Tajribadan so‘ng o‘tkazilgan suhbatlar davomida o‘qituvchilar quyidagi fikrlarni bildirishdi:

O‘quvchilar insho yozishga nisbatan faol va ishtiyoq bilan yondasha boshladi.

Rasm asosidagi insho topshiriqlari o‘quvchilarning tasavvuri va ijodiy fikrini faollashtirgan.

Rejalashtirish va suhbat asosida yozishga o‘rgatish eng samarali metod sifatida baholangan.

O‘quvchilar esa insho yozish jarayonini “o‘yinga o‘xshash”, “tasavvur bilan to‘la”, “o‘z fikrimni erkin ayta olaman” deb tasvirlashgan.

XULOSA

Boshlang‘ich sinflarda o‘quvchilarni insho yozishga o‘rgatish – bu faqatgina grammatik va imloviy me‘yorlarga amal qilishni o‘rgatish emas, balki o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, o‘z fikrini og‘zaki va yozma tarzda ifoda etish, ijodiy yondashuv va tafakkur qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim jarayondir. Tadqiqot davomida o‘tkazilgan amaliy ishlar, tajribaviy darslar va yozma ishlar tahlili ushbu fikrni to‘liq isbotladi.

Tajribalar asosida aniqlanganki, o‘quvchilarning insho yozishdagi asosiy muammolari — bu mavzuni tushunmaslik, so‘z boyligining yetishmasligi, fikrlarni mantiqan izchil ifodalay olmaslik va insho tuzilmasini bilmaslikdan iborat. Biroq tizimli va metodik yondashuv orqali ushbu muammolarni bosqichma-bosqich bartaraf etish mumkin.

Insho yozishga o‘rgatish jarayonida quyidagi metodlar eng samarali deb topildi:

Rasm asosida hikoya tuzish — bolalarning tasavvurini faollashtiradi va ijodiy yondashuvni rag‘batlantiradi.

Reja asosida yozishga o‘rgatish — fikrlar izchilligini ta‘minlaydi.

Og‘zaki suhbatlar va guruhli muhokamalar — bolalarning fikr almashish va muloqot qilish ko‘nikmasini kuchaytiradi.

Namunaviy insholar tahlili — o‘quvchilarga matn strukturasi anglashda yordam beradi.

Shuningdek, o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda dars mazmunini rejalashtirish, ularni baholashda rag‘batlantirish va muammoli savollar orqali fikrlashga undash ularning yozma nutqini yanada faol rivojlantiradi.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, darslarda ijodiy topshiriqlardan foydalanish, bolalarni erkin fikrlashga yo‘naltirish, o‘qituvchining doimiy qo‘llab-quvvatlashi

o'quvchilarning yozuvga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning ifodali yozish qobiliyatini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Shu bilan birga, boshlang'ich ta'limda insho yozishga o'rgatish bo'yicha metodik qo'llanmalar va ilg'or tajribalar asosida o'qituvchilarning amaliy faoliyatini boyitish ham muhimdir. Zero, bu jarayon keyingi bosqichlardagi o'quvchilarning savodxonlik, muloqot va analitik fikrlash salohiyatining poydevorini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Axmedova, M. (2020). Boshlang'ich sinflarda yozma nutqni rivojlantirish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.
2. Abduqodirova, D. (2019). Ona tili darslarida insho yozishga o'rgatishning samarali yo'llari. // Boshlang'ich ta'lim, №3, 45–48.
3. Rasulov, S., & To'xtayev, N. (2018). Pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar. Toshkent: TDPU.
4. Xasanov, R. (2021). Ijodiy fikrlashni rivojlantirishda yozma topshiriqlarning roli. // Ta'lim va tarbiya, №2(87), 33–36.
5. Kadirova, M. (2020). Boshlang'ich ta'limda og'zaki va yozma nutqni o'stirish usullari. Toshkent: Fan.
6. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.
7. Конышева, Н.В. (2015). *Методика обучения написанию сочинений в начальных классах*. Москва: Просвещение.
8. Norqulova, M. (2020). Boshlang'ich sinflarda ijodiy fikrlashni shakllantirishda darsdan tashqari mashg'ulotlar roli. // Ilm va taraqqiyot yo'lida, №5, 57–61.
9. Ўzbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2017). Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlari. Toshkent.
10. Jumayeva, M. B. (2022). Oliy ta'limda innovatsion usul va vositalar. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.
11. Мардонова, Р. О. Teaching Four Skills In The Primary Classroom Обучение Четырём Навыкам В Начальной Школе. Журнал выпускается ежемесячно, публикует статьи по гуманитарным наукам. Подробнее на, 116.
12. Jumayeva, M. B. (2025). Use of educational methods in pedagogy. *Икро журнал*, 14(02), 168-174.
13. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). The Analysis Of Higher Order Thinking Skills. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 672-676.

14. Abdisheribov, S., Yo'ldosheva, M., & Jumayeva, M. (2022). Implementing creative writing in English language teaching classrooms. *Science and innovation*, 1(B8), 1343-1347.
15. Jumayeva, M. B. (2021). Interactive Methods Used In.
16. Jumayeva, M., & Qarshiyeva, M. (2022). The Role of Interactive Learning Technologies in the EFL classes. *Science and innovation*, 1(B8), 1273-1277.
17. Djabbarova, S., Tadjieva, M., & Ra'no Mardonova, G. T. (2020). Problem Based Learning and Its Efficiency in Teaching Process. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(2), 291-296.
18. Мардонова, Р. О. (2018). Обучение Четырём Навыкам В Начальной Школе. Гуманитарный трактат, (21), 113-116.
19. Jumayeva, M., & Rashidova, M. (2022). The role of using game technology in the educational process. *Science and innovation*, 1(B8), 1448-1452.
20. Ochildieva, M. R. (2019). The Study of the Modification of Sounds in Coherent Speech in English and Uzbek Languages. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol*, 7(12).
21. Jumayeva, M., & Turdiyeva, U. (2022). The Importance Of Pedagogical Technologies In Learning English. *Science and innovation*, 1(B8), 1710-1714.
22. Karimova, Z. (2022). Yozma nutqni rivojlantirishda kommunikativ yondashuvning o'rni. // *Pedagogik izlanishlar*, №4, 11–15.
23. Shomurodova, S. (2018). Ona tili darslarida mustaqil fikrlashni rivojlantirish metodikasi. Toshkent: Fan.
24. Mavlonova, R. (2015). Boshlang'ich ta'lim psixologiyasi. Toshkent: O'zR FA.
25. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Collier Books.
26. Shaxobiddinova, D. (2021). Boshlang'ich ta'limda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish. // *O'qituvchi maqolalar to'plami*, №2, 20–25.
27. Hasanboyeva, M. (2021). Yozma nutqni shakllantirishda vizual metodlardan foydalanish. // *Boshlang'ich ta'lim*, №1, 15–18.
28. Mardonova, R. O., & Turdieva, O. O. K. (2018). The Impact Of Tpr Method On Children's Vocabulary Learning Process. Гуманитарный трактат, (29), 122-123.
29. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
30. Samigova, R. (2019). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutqini uyg'un rivojlantirish. // *Ilm va amaliyot*, №6, 41–44.